

PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı **Nusret Cömert:**

Türkiye'nin karasal alanlarının %80'i, denizlerinin %99'u hala araştırılmayı bekliyor

Dünyanın enerji ihtiyacı gün geçtikçe artıyor. Bu artış, insanlığı yeni enerji kaynakları bulmaya sevk etse de fosil yakıtlar hala önemi koruyor. Bu önemden olsa gerek, dünyadaki bazı diplomatik gerginlikler ve bölgesel savaşların çoğunun bu vazgeçilmez enerji kaynağı nedeniyle ortaya çıktığı yönündeki yorumlar sürekli artıyor. Fosil yakıtlar ile çevre arasında kurulan ilişkiyi de hesaba katarak konu daha ilgi çekici bir hal alıyor ve sürekli yeni bir tartışma gündeme taşıyor. Ülkemizde bu konuda görüşleri önem arz eden kurumların başında gelen PETFORM (Petrol Platformu Derneği), 2000 yılında faaliyete başlamasına karşın birçok önemli çalışmanın içinde yer alarak bu alandaki büyük bir boşluğu başıyla doldurdu.

PETFORM (Petrol Platformu Derneği) Yönetim Kurulu Başkanı'nu, aynı zamanda Shell Enerji Yönetim Kurulu Başkanı'ndan Nusret Cömert yürütüyor. Yerli ve yabancı 31 üyesi olan demek, başta petrol ve doğalgaz arama ve üretimi olmak üzere birçok alanda çalışmalar yapıyor. Hazırladığı araştırmalar ve raporlarla sektör sorunlarını analiz ederek çözüm önerileri sunan PETFORM, sektördeki yasal düzenlemelere katkıda bulunarak liberal bir enerji piyasası oluşmasını amaçlıyor.

Dünyada hızla artan nüfusa paralel olarak ortaya çıkan enerji ihtiyacı dikkat çeken Nusret Cömert, dünyadaki bütün ülkelerin bu konuda çıkış noktası aradığını belirterek "Türkiye bu durumun dışında düşünülmez. Özellikle biz enerji tüketimimizi büyük oranda

ithalat ile karşılıyoruz. Gılabilecek bir enerji krizi en başta bizim gibi ülkeleri etkiler. Bu konuda alınabilecek önlemlerin başında yasal düzenlemeler geliyor." dedi. Geçtiğimiz yasama döneminde Cumhurbaşkanı onayından geçen 5574 sayılı Türk Petrol Kanunu'nun önlemlerin başlangıcı sayılabileceğini tespitinde bulunan Cömert, kanun etrafında yapılan tartışmalara göndermede bulunarak "İhtisazlar olacaktır ve olacaktır. Doğular tartışmalardan çıkar. Fakat tartışmalar, milli menfaatlerin çıkarılması noktasında yoğunlaşsın. Hepimiz milli menfaatlerin kollanması noktasında hemfikiriz. Ancak soyut ibare yasa da yer alırsa karar vericileri, oradaki bütünlük zor duruma sokar. Çünkü bunu neyle geçecekmiş; size göre uygun olan başlasına göre uygun olmayabilir. Konuluyorsa konuş dedik, ama

bunun yerine daha çefftal ve net ibareler yer alsa uygulamada sorunlar ortaya çıkmayacağına da belirttik." dedi.

Gerekli endjeler yÖrÖnden TÖrkiye'nin bazı İrsatları kaçırmakla karşı karşıya kaldığına dikkat çeken Cömert, yasanın sağlayacağı İmkânlar hakkında şöyle konuştu: "Ülkemizin petrol ve doğalgaz potansiyeli konusunda kapsamlı bilgiye sahip değİz. TÖrkiye'nin karasal alanlarının %80'i, denizlerinin ise %99'u hala araştırılmayı bekliyor. Petrol ve doğalgaz bulunma İhtimali olan ve İvedilikle araştırılması gereken yerler var. Bunları çok küçük rezervler. Bu küçük rezervlere mevcut devlet yetkisini hesaba katarak kimse gidip de araştırma yapmak, yatırım yapmak İstemiyor. Siz Petrol Kanunu ya da benzer yollarla aramanın ÖrÖndeki engelleri kaldırmas, mevcut durumun devam etmesinde ısrara dursanız aranamamış yerlerdeki rezervlerin ekonomiyi kazandırılması İhtimalini kaçırsınız ve İthalat yapmaya devam edersiniz."

Büyük rezervler söz konusu olduğunda devletin alınabilecek en büyük payı almasının doğa olduğunu belirten Nusret Cömert aynı uygulamanın küçük rezervlerde kademesi olarak değİştirilmesini ve yatırımcının teşvik edilmesi gerektiğini söyledi. "1954 yılında, o yılların bilgi düzeyine ve teknolojik imkânlarına göre hazırlanmış mevcut Petrol Kanunu, o dönem için İhtiyacı karşılıyor olabilir, ancak değİşen koşullar nedeniyle artık geçerliliğini yitirmiştir." sözleriyle bir an önce yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesini İsteyen Cömert, yabancı yatırımcılara İlgili yapılan yorumlara İsa ve net bir cevap verdi: "Yabancılar petrol aramasına İzin vermiyor, İddiası tamamen asılsız. Aramanın belli aşamaları vardır ve teknoloji ister. Varsa petrolün çıkarılıyorsa arancılarının. Yabancılar ne karşır."

TÖrkiye'nin yeni enerji potansiyelini etrafında şekillenen dünyada, coğrafi konumu sayesinde önemli pozisyonlara gelebileceğini savunan Nusret Cömert "TÖrkiye'nin etrafında 3.000 kilometrelik bir daire çizildiğinde, dünyadaki karlılanmış doğalgaz rezervlerinin %70'i bu daire içinde kalıyor. Pazar ise Ötlemi azalan Batı'da.

Ülkemiz doğal enerji köprÖsü konumunda." tespitinde bulundu. BTC (BakÖ - Tiflis - Ceyhan) Ham Petrol Boru Hattı ile Önemli bir adım atıldığını hatırlatan Cömert, "Sadece enerji köprÖsü değil, enerji terminali olma İhtimali de var. Örneğin Ceyhan'ın Akdeniz'in Rotterdam'ı olması yönünde arzular ve girişimler var." dedi.

Doğalgazda TÖrkiye'nin bir Ös haline gelmesi için yapılması gerekenleri sıralayan Cömert, bu nedenle liberal bir doğalgaz piyasası için başlanmış olan çalışmaların hızlandırılması gerektiğini belirtti. Piyasasının liberal hale getirilmesi adına atılan en Önemli adım BOTAŞ'ın İthalat yetkilerinin devredilmesi olduğunu belirten Cömert, "Shell Enerji ile bu süreç başladı ama orançimlilik %10 civarında. Üç şirketimiz daha İhtiyacı kazanarak İthalat yetkisi aldı. Şirket sayısı ve oranın artmasıyla piyasa daha liberal hale gelecektir." dedi.

Henüz tam rekabet ortamının doğmadığını belirten Nusret Cömert'in bu konudaki görüşleri ise şöyle: "Çoğu oyuncu, çoğu İthalatçı dengelenme yÖyüyle Ölkemizin gaz konusunda sadece köprü rolüyle yetinmiyor bu konuda bir Ös olması yönünde gelmesini sağlayacak. Gidgıt ve atılan adımlar doğru fakat biraz hızlandırmak gerek. Gaz İthalatına yeni başlayan şirketlerin ÖrÖndeki en büyük risk, BOTAŞ ile rekabet noktasında yoğunlaşsın. Hukuksal ayrıntılarını tamamlanmamış ulusal bir şirket karşısında oluncaya oluncaya boyutu değİşiyor. Bunun çözÖmü ise şudur: Mevcut küçük miktarlar, bralın %80'i miktarları bir tarafa, %50'i oranlara gelene kadar maliyet esaslı, çefftal ÖngÖrÖlebilir bir fiyatlandırma mekanizmasının ortaya konması çok Önemli. Aksi takdirde rekabetin başlaması konusunda birtakım güçÖnler ortaya çıkabilir." Bu konuda atılan sevindirdi bir adım da hatırlatan Cömert, "YÖrÖk Planlama Kurulunun Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması'na dair kararı sevindirdi. Liberal bir ortam olduğunca bu tür mekanizmaya gerek kalmayacak, piyasa kendi fiyatını bulacaktır. Ancak o noktaya kadar piyasaya girilenlerin hayatın sürdürmesi için böyle bir uygulamaya, bir Önem olarak İhtiyaç var." dedi.